

A Pécsi Ítéltábla a dr. Sári Péter ügyvéd által képviselt **felperes neve** (felperes címe) felperesnek, Dr. László Zoltán Ügyvédi Iroda által képviselt **I.rendű alperes neve** (I.rendű alperes címe) I. rendű, Szabó Ügyvédi Iroda által képviselt **II.rendű alperes neve** (II.rendű alperes címe) II. rendű, **III.rendű alperes neve** (III.rendű alperes címe) III. rendű és a Szabó Ügyvédi Iroda által képviselt **IV.rendű alperes neve** (IV.rendű alperes címe) IV. rendű alperesek ellen kártérítés megfizetése iránt indított perében a ... Törvényszék 2016. március hó 23. napján kelt .../20. számú ítélete ellen a felperes részéről 21. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és kötelezi az I. és III. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek egyetemlegesen, 15 napon belül 8.509.250,- (nyolcmillió-ötszázkilencezer-kettőszázötven) forintot, és ennek 2013. május hó 27. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát.

Kötelezi a IV. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 30.189.290,- (harmincmillió-egyszáznyolcvankilencezer-kettőszázkilencven) forintot, és ennek 2016. február hó 4. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát.

A keresetet ezt meghaladóan tekinti elutasítottnak.

Mellőzi a felperes I. és III. alperes javára szóló elsőfokú perköltség megfizetésre kötelezését, és kötelezi az I. és III. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek egyetemlegesen, 15 napon belül 1.050.840,- (egymillió-ötvenezer-nyolcszáznegyven) forint elsőfokú és 520.170,- (ötszázhuszezer-százhetven) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg a II. rendű alperesnek 15 napon belül 270.170,- (kettőszázhetvenezer-százhetven) forint másodfokú perköltséget.

A felperes által a IV. rendű alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 237.000,- (kettőszázharminchétezer) forintra leszállítja.

Kötelezi a IV. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 406.500,- (négy százhatvanöt ezer-öt száz) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperest a ... Ítélet tábla 2013. február hó 28. napján az I. rendű alperesből kizárta.

Az I. rendű alperes 2013. május 9. napján közzétette a Céglőzönyben a felperes üzletrésze értékesítésének nyilvános árverési hirdetményét. A hirdetmény tartalmazta, hogy az árverezésre kerülő üzletrészre eső törzsbetét nagysága 250.000 forint, mely a társaság teljes vagyonához viszonyítottan az üzletrészek 25 %-át testesíti meg. Az üzletrész kikiáltási ára 250.000 forint volt. A 2013. május 27. napján megtartott árverésen az I. rendű alperest az ügyvezető - és tag - II. rendű alperes képviselte, rajta kívül a tag III. rendű alperes jelent meg, aki 170.000 forint vételi ajánlatot tett. A II. rendű alperes elővásárlási jogával nem kívánt élni, sem a saját, sem a társaság nevében.

A ... Törvényszék 2015. december 9. napján jogerőre emelkedett ítéletével a felperest a IV. rendű alperesből is kizárta. A kizárást követően, 2015. december 16-án indította meg a felperes a jelen pert, az előterjesztett keresetében a IV. rendű alperessel szemben annak megállapítását kérte, hogy az üzletrészenek értéke és kikiáltási ára 85.748.736.- forint. Keresetében utalt arra, hogy az I. rendű alperes az üzletrész árverése során tanúsított magatartásával, azzal, hogy az üzletrész fillérekért történő megszerzését tette lehetővé a tag számára - többek között a kikiáltási ár igen alacsony megállapításával - megkárosította, ezt elkerülendő terjesztette elő - még az árverést megelőzően, jogai védelme érdekében - a megállapítási keresetet.

A IV. rendű alperes 2015. december 23-án tájékoztatta a felperest arról, hogy az új Ptk. 3:177.§-ának (2) bekezdése alapján a kizárt tag üzletrésze értékesítésének feltételeiről és módjáról a volt tagnak és a társaságnak az ítélet jogerőre emelkedésétől számított 15 napon belül áll módjában megállapodni. A IV. rendű alperes azt kérte, hogy az értékesítés feltételeire és módjára vonatkozó esetleges javaslatát a felperes legkésőbb 2015. december 5-éig küldje meg. A felperes másnap erre a levélre azt a választ adta, hogy előzetes számítása alapján a kikiáltási árnak 85.000.000 forintnak kell lennie.

A IV. rendű alperes a felperes üzletrésze értékesítésének nyilvános árverési hirdetményét 2016. január 21. napján tette közzé a Céglőzönyben. A hirdetmény tartalmazta, hogy a felperes társaságban meglévő üzletrészenek névértéke 10.840.000 forint, mely 10,84 %-ot képvisel a társaság teljes vagyonából. Tartalmazta a hirdetmény, hogy a társaság jegyzett tőkéje 100.000.000 forint, a társaság saját tőkéje 359.854.000 forint a 2014-es gazdasági évről szóló éves beszámoló szerint. Az üzletrész kikiáltási ára 10.840.000 forint volt. A felperes üzletrészét a 2016. február hó 4. napján megtartott árverésen 10.840.000,- forint vételárért a **F. Kft.** vásárolta meg, más vevő az árverésen nem volt.

A IV. rendű alperesben meglévő üzletrész értékesítésekor a IV. rendű alperesnek a II. rendű alperes a tagja és ügyvezetője, a III. rendű alperes a tagja volt.

Felperes az I.II. és III. rendű alperesekkel szemben 2015. december hó 16. napján ... szám alatt előterjesztett keresetében az I-II-III. rendű alpereseket 8.509.250,- forint egyetemleges megfizetésére kérte kötelezni. Felperes a IV. rendű alperessel szemben 2015. december hó 16. napján szám alatt előterjesztett keresetében annak megállapítását kérte, hogy a IV. rendű alperesből történt kizárásakor az üzletrésze értéke és kikiáltási ára 85.748.736.- forint volt. A IV. rendű alperes az árverést a per folyamán tartotta meg.

Felperes az egyesített perben módosított keresetében az I-II-III. rendű alpereseket 8.509.250,- forint

egyetemleges megfizetésére, a IV. rendű alperest 85.748.736,- forint megfizetésére kérte kötelezi elsődlegesen kártérítés, másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás címén. Hivatkozott arra, hogy mindkét árverés szabálytalan volt, az árverési hirdetmények nem tüntették fel az üzletrész valós piaci értékét, és az I. rendű alperes hirdetménye nem tartalmazta a társaság saját tőkéjének összegét sem, ezért a hirdetmények alkalmatlanok voltak arra, hogy az érdeklődők figyelmét felkeltsék, és az üzletrészek a forgalomban elérhető legmagasabb áron kerüljenek értékesítésre. Kárként az I. és IV. rendű alperes saját tőkéjéből az értékesített üzletrészére eső hányad és az árverésen elért vételár különbözetét érvényesítette.

Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a felperes keresetét elutasította. A Kúria számú és a ... Ítéltábla számú részítéleteire utalással kifejtette, hogy az árverési szabályok megsértése esetén az árvevő társaság kártérítési felelőssége akkor állapítható meg, ha bizonyított a rosszhiszemősége, a piacon elérhető áron való értékesítés meghiúsítására irányuló célzatos, az árverési feltételek meghatározása, közzététele és az árverés lefolytatása körében tanúsított magatartása. Álláspontja szerint ilyen rosszhiszemőség az I. és IV. rendű alperesek terhére nem állapítható meg, a jelen ügy tényállása nem tartalmazott olyan többlettényállási elemeket, mint a Kúria és a ... Ítéltábla határozata, önmagában pedig az, hogy az I. rendű alperes nem jelölte meg a saját tőke összegét, az I-IV. rendű alperes nem adott tájékoztatást az üzletrész piaci értékéről, a rosszhiszemőség megállapításához nem elegendő. Utalt arra, hogy sem az I. rendű alperesi árverésre irányadó Gt., sem a IV. rendű árverésre irányadó 2013. évi V. törvény (új Ptk.) nem írja elő, hogy a saját tőke összegét, és az üzletrész piaci értékét fel kell tüntetni az árverési hirdetményben, az üzletrész legfontosabb adatait kell megjelölni, elriasztó, távol tartó hatású feltételt pedig a hirdetmények nem fogalmaztak meg. Kifejtette, hogy a társaság nem köteles a gazdasági társaságban lévő üzletrész piaci értékének meghatározására, potenciális érdeklődők az üzletrész piaci értékének megjelölése nélkül is felfigyelhettek volna az árverésekre. Kiemelte, hogy a felperes nem bizonyította, hogy az árverési szabályok maradéktalan betartása esetén magasabb vételárhoz jutott volna. Az elsőfokú bíróság a pervesztes felperest a Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján kötelezte az I-II-IV. rendű alperesek jogi képviselőjével felmerült 540.340,-, 540.340,- és 2.540.000,- forint perköltség megfizetésére a pertárgy érték alapulvételével azzal, hogy a IV. rendű alperes esetében az ügy nehézségéhez, a tárgyalások számához és a kifejtett munkához viszonyítva a munkadíjat mérsékelte. Az ügyvéd hivatású III. rendű alperes javára 300.000,- forint perköltséget ítélt meg figyelembe véve, hogy saját ügyének ismerete számára munkamegtakarítással járt.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, fellebbezésében az elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását, és az alperesek kereset szerinti marasztalását, másodlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra új határozat hozatalára utasítását, másik eljáró tanács kijelölését, harmadlagosan az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását az I-II. rendű alperes javára megítélt perköltség 20.000-20.000,- forintba leszállítását, a III. rendű alperes javára megítélt perköltség mellőzését, a IV. rendű alperes javára megítélt perköltség 10.000,- forintba leszállítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az eljárást az eljárási szabályok (Pp. 3. § (3) bekezdés, Pp. 138. §, Pp. 143., 206., 213., 220., 221. §) megsértésével folytatta le, tájékoztatási kötelezettségének, indokolási kötelezettségének nem tett eleget, a felek meghallgatását nem fogadtatott. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a IV. rendű alperes ellen a megállapítás iránt előterjesztett keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasította, a keresetet újra be kellett nyújtania 1.500.000,- forint illeték lerovása mellett, és a bíróság a tárgyalást csak az árverést követő időpontra, 2016. március hó 2. napjára tűzte ki. Hivatkozott arra, hogy az eljáró bíró elfoglalt volt, a Pp. 3. § (3) bekezdése szerint a bizonyításra kioktatott I. rendű alperes részéről a bizonyítás hiányának, illetve félrevezető - árverés utáni mérleg

csatolása - bizonyításának következményeit nem vonta le. Sérelmezte, hogy a 2016. március hó 23. napján megtartott tárgyalásról jegyzőkönyvet nem kapott. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a tényállást hiányosan és tévesen állapította meg, mivel az I. rendű alperes már nem kéttagú, a III. rendű alperes üzletrészét a II. rendű alperesre ruházta át, illetve a IV. rendű alperes cégjegyzékébe az árverési vevő - F. - nem került bejegyzésre. Kifejtette, hogy az alperesek szándékosan okoztak kárt, az árveréseket követően az I. rendű alperesben a II. rendű alperes 100 %-ban, a IV. rendű alperesben pedig többségi tulajdonos lett, ami a rosszhiszeműséget, kijátszást alátámasztja figyelemmel arra is, hogy a F.-nek pénze nem volt a vételár kiegyenlítésére, az árverés valótlan, az adásvétel színlelt volt. Az I. rendű alperes üzletrésze esetében hivatkozott arra, hogy a III. rendű alperesi tag vevő rosszhiszemű közbeiktatásával volt „eredményes” az árverés, az üzletrésze valótlan adatokat tartalmazó, fiktív szerződésekkel lett a II. rendű alperesé. Hangsúlyozta, hogy a hirdetmények hiányosságai, az alacsony kikiáltási ár nem kelti fel a jóhiszemű érdeklődő figyelmét, az alperesek által megjelölt adatok félrevezetőek voltak harmadik személyek, jóhiszemű, tőkeerős, tisztességes befektetők számára. Utalt arra, hogy a vezető tisztségviselők megsértették a Gt. 139. § (2) bekezdés d) pontját, ezért a régi Ptk. 339.§-a, és Gt. 30. §-a alapján felelősséggel tartoznak. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a IV. rendű alperesi üzletrész árverezését megelőző eljárást, azt, hogy a Ptk. 3:177. § (2) bekezdése szerinti megállapodás nem jött létre az alperesek magatartása miatt, nem értékelte. Hivatkozott arra, hogy az árverés eredménytelen volt, az eljárás a jóerkölcsbe ütközött, semmis, és mivel másodlagosan kérte az árverés eredménytelenségének megállapítását, így meg kell kapnia üzletrésze valós értékét. Utalt arra is, hogy a 2016. február 4-i árverést követő 30 nap elteltével a IV. rendű alperes jogszabálysértő módon gyakorolta elővásárlási jogát. Kiemelte, hogy alperesek a régi Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdés, az új Ptk.1:3. § (1) bekezdése szerinti jóhiszeműség tisztesség elvét, az régi Ptk. 4. § (4) bekezdését, az új Ptk.1:4. § (2) bekezdése szerinti elvet, a joggal való visszaélés tilalmát (rég Ptk. 5. § (1) bekezdés, új Ptk.1:5. § (1) bekezdés) megsértették, rosszhiszemű magatartásuk következményeként a felperes nem jutott hozzá üzletrészei valós értékéhez, az üzletrészeket végső soron a társaság tagja, illetve a társaság szerezte meg alacsony áron. Kérte, hogy a másodfokú bíróság a IV. rendű alperesben lévő üzletrésze valós piaci értékének, a IV. rendű alperes valós saját tőkéjének, vagyonának megállapítására rendeljen el igazságügyi könyv és ingatlanforgalmi szakértői bizonyítást. Sérelmezte a megállapított ügyvédi munkadíjak összegét hivatkozással arra, hogy az alperesi ügyvédek a három tárgyalási napon együtt nem voltak jelen, egymást helyettesítették, a III. rendű alperesnek nem volt ügyvédje, a beadványok terjedelme az átlagot nem érte el, jelentősebb szaktudás nem tükröződött a beadványok alapján, a IV. rendű alperes képviselője (III.rendű alperes neve III. rendű alperes) a 2016. március 2-i tárgyaláson vett részt, és egy féloldalas beadványt terjesztett elő. Álláspontja szerint a megállapított munkadíjak eltűlöztek, a kifejtett tevékenységgel nem állnak arányban.

Az I-IV. rendű alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték.

A felperes fellebbezése az I. és III. rendű alperes tekintetében alapos, a IV. rendű alperes tekintetében részben alapos, a II. rendű alperes tekintetében alaptalan.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást az elsőfokú eljárás iratai alapján az alábbiakkal kiegészíti:

A 2012. december 31-i mérleg szerint az I. rendű alperes 2012. december hó 31. napján 59.882.000,- forint eszközzel rendelkezett, melyből befektetett eszköz 9.538.000,- forint, tárgyi eszköz 8.882.000,- forint, forgóeszköz 50.341.000,- forint, pénzeszköz 15.854.000,- forint (ebből pénztár 589.000,- forint, bankbetét 15.265.000,- forint). A saját tőke 34.717.000,- forint, az

eredménytartalék 31.850.000,- forint, a mérleg szerinti eredmény 1.867.000,- forint volt, míg a kötelezettségek összege 25.165.000,- forint.

A IV. rendű alperes 2014. december hó 31.-i mérlege szerint a IV. rendű alperes 2014. december hó 31. napján 411.794,- forint eszközzel rendelkezett, melyből befektetett eszköz 322.430.000,- forint (ténylegesen tárgyi eszköz), forgóeszköz 89.251.000,- forint, melyből 26.817.000,- forint készlet, 37.778.000,- forint követelés, 95.000,- forint értékpapír, 24.561.000,- forint pénzeszköz. A saját tőke 359.854.000,- forint, a tőketartalék 77.641.000,- forint, eredménytartalék 191.358.000,- forint, céltartalék 139.000,- forint volt, míg a kötelezettségek összege 50.667.000,- forint.

A IV. rendű alperes 2015. december 31-i éves beszámolójában - az Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus cégeljárásban Közreműködő Szolgálat nyilvános információja szerint - a társaság saját tőkéje a mérleg fordulónapon 378.499.000,- forint volt.

Az így kiegészített tényállásra figyelemmel az elsőfokú bíróság a II. rendű alperessel szembeni kereset elutasításával helyes döntést hozott, nem ért azonban egyet a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntésével abban, hogy a felperesnek az üzletrészek árverési értékesítésével okozati összefüggésben keletkezett káráért az I., III. és IV. rendű alperesek kártérítési felelőssége nem állapítható meg.

A felperes I. rendű alperesben meglévő üzletrésze árverési értékesítésére 2013. május hó 27. napján került sor, ezért az 1959. évi IV. törvény (régí Ptk.) rendelkezését kell alkalmazni az ehhez kapcsolódó kárigény elbírálására. A régí Ptk.339. § (1) bekezdése értelmében aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A régí Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján a felperesnek a perben a kár bekövetkezését, a károkozó magatartást, valamint a károkozó magatartás és a kár bekövetkezése közti ok-okozati összefüggést kellett bizonyítania. Sikeres bizonyítás esetén az I.II.III. rendű alpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy úgy jártak el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A felperes IV. rendű alperesben meglévő üzletrésze értékesítésére a 2013. évi V. törvény (új Ptk.) hatálybalépése után, 2016. február hó 4. napján került sor. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény 54. §-a alapján a Ptk. szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre, valamint a kártalanításra vonatkozó rendelkezéseit a hatálybalépését követően tanúsított károkozó magatartás - ideértve a mulasztást is - esetén kell alkalmazni. A Ptk. hatálybalépése előtt megkezdődött, folyamatosan tanúsított károkozó magatartásra akkor is a Ptk. hatálybalépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni, ha a károkozó magatartás befejezése, illetve a károk bekövetkezése a Ptk. hatálybalépése utáni időpontra esik. A felperes a hatálybalépést követően tanúsított károkozó magatartásra hivatkozott, ezért a IV. r. alperesben meglévő üzletrész értékesítése kapcsán az új Ptk. rendelkezéseit kell alkalmazni. Az új Ptk. 6:519. § -a szerint aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól a károkozó, ha bizonyítja, hogy magatartása nem volt felróható. Az új Ptk. alapján tehát a korábbi szabályozással egyezően a felperest terhelte a kár bekövetkezésének, a károkozó magatartásnak, valamint a károkozó magatartás és a kár bekövetkezése közti ok-okozati összefüggésnek a bizonyítása, sikeres bizonyítás esetén viszont a IV. rendű alpereseknek kellett bizonyítania, hogy magatartása nem volt felróható.

Mind a régí Ptk., mind az új Ptk. az idézett rendelkezéseiben a jogellenes károkozáshoz fűz kártérítési kötelezettséget. A régí Ptk. 339. § (1) bekezdése értelmezésében minden károkozás

jogellenes, mert a törvény a károkozás általános tilalmát deklarálja. Kivétel ez alól az a magatartás, amelyet a törvény megenged, a megengedett magatartások ugyanis jogellenes magatartásnak a régi Ptk. értelmezésében sem minősültek. Az új Ptk. 6:518.§ (1) bekezdése úgyszintén a károkozás általános tilalmát deklarálja, kimondja, hogy „törvény tiltja a jogellenes károkozást.” Meghatározza egyben az új Ptk. a jogellenesség fogalmát is, e szerint pedig minden károkozás jogellenes, kivéve, ha a károkozó a kárt a károsult beleegyezésével, jogtalan támadás vagy jogtalan és közvetlen támadásra utaló fenyegetés elhárítása érdekében a támadónak okozta, ha az elhárítással a szükséges mértéket nem lépte túl; szükséghelyzetben okozta, azzal arányos mértékben; vagy a jogszabály által megengedett magatartással okozta, és a magatartás más személy jogilag védett érdekét nem sérti, vagy a jogszabály a károkozót kártalanításra kötelezi.

A perbeli esetben a felperes üzletrészeinek árverési értékesítésére alapvetően a felperesnek a társaságból való kizárása, erre pedig a kizárásra okot adó magatartása miatt került sor. Az I. rendű alperes esetében alkalmazandó Gt.139.§ (1) bekezdése kifejezetten a társaság kötelezettségévé - és ezáltal jogává - teszi az üzletrész nyilvános árverési értékesítését, és a társaságra bízta az üzletrész kikiáltási árának meghatározását is. Hasonlóképpen rendelkezik az új Ptk. 3:177.§-a is, azzal a különbséggel, hogy elsődlegesen a társaság és a tag közti megállapodást írja elő, és csak a megállapodás, vagy a megállapodás szerinti értékesítés meghíúsulása esetén kell a társaságnak az üzletrészt árverés útján értékesíteni. Az árverési vételár meghatározását az új Ptk. is a társaságra bízta.

Az idézett jogszabályi rendelkezésekből az következik, hogy önmagában arra a tényre a felperes kártérítési igényt nem alapozhat, hogy az I. és IV. rendű alperes az üzletrésze árverési értékesítése során az üzletrészt a forgalmi értéknél alacsonyabb áron értékesítette, az értékesítést, és az értékesítés feltételeinek meghatározását ugyanis az idézett törvényi rendelkezések a társaságra bízzák, és ha ennek eredményeként a kizárt tag kárt szenved, mert az üzletrésze valós piaci értékéhez nem jut hozzá, ez a kár alapvetően a kizárt tag saját - kizárásra okot adó - magatartásának az eredménye.

A törvény által megengedett magatartásnak is van azonban korlátja, mégpedig a jóhiszeműség és tisztesség régi és új Ptk.-ban is megjelenő jogelve, a joggal való visszaélés általános tilalma. Ezen kívül a IV. rendű alperes számára megengedett magatartásnak gátat szab az új Ptk. 6:520.§ d) pontja, amely úgy rendelkezik, hogy a megengedett magatartással okozott kár is csak abban az esetben nem jogellenes, ha az a magatartás más személy jogilag védett érdekét nem sérti. A régi Ptk. és az új Ptk. alapelvi szintű rendelkezései olyan általános, minden magatartásra irányadó zsinórmértéket fogalmaznak meg, melyeket a perbeli kereset elbírálásánál is figyelembe kell venni.

A régi Ptk. 4.§ (1) bekezdése értelmében a polgári jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni. A (4) bekezdés értelmében, ha ez a törvény szigorúbb követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az, az adott helyzetben általában elvárható.

A régi Ptk. 5.§ (1) tiltja a joggal való visszaélést, a (2) bekezdés értelmében joggal való visszaélésnek minősül a jog gyakorlása, ha az a jog társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra irányul, különösen ha a nemzetgazdaság megkárosítására, a személyek zaklatására, jogaik és törvényes érdekeik csorbítására, vagy illetéktelen előnyök szerzésére vezetne.

Az új Ptk. 1:3.§-ában a jóhiszeműség és tisztesség elve címszó alatt az (1) bekezdésben úgy

rendelkezik, hogy a jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően kötelesek eljárni. Az 1:5.§-a a joggal való visszaélés általános tilalmát fogalmazza meg.

A fenti elvek szerint - a jóhiszeműség és tisztesség általános polgári jogi alapelvét betartva, joggal való visszaéléstől tartózkodva - kellett az I. és IV. rendű alpereseknek a felperesi üzletrész árverési értékesítése során eljárni.

Az I. és IV. rendű alperes azonban a fenti általános zsinórmértékül szolgáló alapelvi rendelkezéseket megsértve járt el. Mindkét alperes azzal a magatartásával, hogy a felperes társasági üzletrészenek árverési vételárát a társaság saját tőkéjéből, és a társaság mérlegéből - szakértő nélkül is - megállapítható és felismerhető vagyoni helyzetétől elvonatkoztatva, azt teljesen figyelmen kívül hagyva állapította meg, és ezáltal érte el azt az eredményt, hogy az árverés eredményes legyen, elzárta a felperest annak lehetőségétől, hogy az eredménytelen árverés esetére irányadó szabályok szerint igényelhesse a társaságtól megtérítést, amely megtérítés az I. rendű alperes esetében a régi Gt. 140.§ (6) bekezdése, a IV. rendű alperes esetében az új Ptk. 3:181.§ (4) bekezdése értelmében a társaság árveréskori saját tőkéjéből ráeső rész lett volna.

Mind az I., mind a IV. rendű alperes a felperesi üzletrészt a társaság saját tőkéjének töredékéért bocsátotta árverésre, az I. rendű alperes esetében pedig az egyébként is alacsonyan meghatározott árverési vételár helyett a még alacsonyabb ajánlatot tevő III. rendű alperes közreműködésével került sor arra, hogy az árverés eredményes lett, és ennek következtében esett el a felperes attól, hogy - egyébként külső, valós vételi ajánlatot tevő árverező hiányában - hozzájusson a társaság saját tőkéje üzletrészeire eső értékéhez. Bár a Gt. 139.§ (3) bekezdése értelmében bárki árverezhet, az árverés nem azt a célt szolgálja, hogy a társaság tagjai a valós érték, illetve a saját tőke üzletrészre eső értéke töredékéért jussanak hozzá az üzletrészhez oly módon, hogy az árverés eredménytelenségét megakadályozva maguk tesznek igen alacsony vételi ajánlatot. Az árverésnek nem az a célja, hogy a tagok számára biztosítsa annak lehetőségét, hogy az eredménytelen árverés esetére számukra a Gt. 140.§ (3) bekezdése által biztosított jog helyett - mely joggal élés esetén az üzletrészért a felperes ismét csak a saját tőke rá eső részét igényelhetette volna,- az ott írt feltételeknél kedvezőbben vásárolják az üzletrészt. Az árverés III. rendű alperes tevékeny közreműködésével vált eredményessé, így módon a III. rendű alperes - a fenti polgári jogi alapelveket úgyszintén sértő, illetéktelen előnyre vezető - magatartása a felperes kára bekövetkezésében közrehatott, ezért a III. rendű alperes a régi Ptk. 344.§-a alapján az I. rendű alperessel egyetemlegesen felel.

A IV. rendű alperes magatartása joggal való visszaélésszerű magatartássá minősítését az alacsony árverési vételár meghatározása mellett nyomatékosítja az a körülmény, hogy a IV. rendű alperes által megtartott árverés időpontját megelőzően már per volt folyamatban a felek között, mind az I. rendű, mind a IV. rendű alperes üzletrésze vonatkozásában, az I. rendű vonatkozásában a felperes kifejezetten azt sérelmezte, hogy az árverési hirdetmény nem adott tájékoztatást a társasági üzletrész valós értékéről, és hogy igen alacsony árverési vételár mellett bocsátotta árverésre az I. rendű alperes az üzletrészt. A felperes már az árverést megelőzően, a kizárást követően pert indított a IV. rendű alperes ellen, hogy megelőzze azt, hogy a IV. rendű alperes megghiúsítsa, hogy legalább a társaság saját tőkéje ráeső részéhez hozzájusson. A IV. rendű a felperessel a megegyezés szándékát olyan időpontban - a karácsonyi ünnepet megelőző napon - közölte, és arra olyan határidőt szabott, amely mellett a megállapodás létrejöttének valódi esélye nem is volt. Ezt követően a IV. rendű alperes a felperes tiltakozása és megindított per ellenére ismételten csak rendkívül alacsony áron bocsátotta árverésre a felperesi üzletrészt, ezek a magatartások pedig egyértelműen megalapozzák annak megállapítását, hogy a IV. rendű alperes a jog által megengedett magatartás körét túllépve, a

felperes jogilag védett érdekét sértve járt el, amelyért pedig a jogellenes károkozás szabályai szerint kártérítési felelősséggel tartozik.

Az alperesi fentebb körülírt magatartások és a felperes kára - a társaság saját tőkéjéből ráeső rész és az árverési vételár különbözete - közti okozati összefüggés egyértelműen fennáll, az alperesek magatartása eredménye, hogy a felperes nem jutott hozzá a társaság saját tőkéjéből ráeső részhez, így a kártérítési felelősség felperes által bizonyítandó feltételei a perben megállapíthatóak voltak.

Ezt követően már az alpereseket terhelte a mind a régi, mind az új Ptk. alapján annak bizonyítása, hogy magatartásuk nem volt felróható, úgy jártak el, ahogy az, az adott helyzetben általában elvárható, erre azonban az alperesek még csak nem is hivatkoztak. Az alperesek pusztán azzal védekeztek, hogy törvény adta joguk volt az árverési vételár meghatározása, a törvény betűje szerint jártak el. Olyan tény az alperesek nem is hoztak fel, amely arra utalna, hogy bármi körülmény indokolta volna azt, hogy a felperes üzletrészét a társaság vagyoni helyzetétől független vételáron bocsássák árverésre, így mentesítő körülmény hiányában a kártérítési felelősség alól nem mentesülhetnek.

A felperes kárként az alperesekkel szemben a társaságok saját tőkéjéből a felperesi üzletrészre eső részesedésre, azaz arra az összegre tarthatott igényt, amely megillette volna, ha az üzletrésze árverési értékestése eredménytelen.

A IV. rendű alperessel szemben keresetében - hivatkozással arra, hogy a IV. rendű alperes éves beszámolója nem felel meg a társaság valóságos anyagi helyzetének, a IV. rendű alperes 791.040.000.- forint értékű ingatlan vagyonnal rendelkezik - 791.040.000.-, saját tőke alapulvételével számítottan kérte a IV. rendű alperest kártérítés megfizetésére kötelezni, és ingatlanforgalmi, könyvszakértői bizonyítás elrendelését kérte a piaci értékű saját tőke meghatározására. A saját tőke összegének megállapítás azonban - az alábbi okok miatt - nem szakértői kérdés, ezért az erre vonatkozó bizonyítási kérelem nem volt teljesíthető, a felperes IV. rendű alperessel szemben is a társaság mérleg szerinti saját tőkéjéből reá eső részre tarthat igényt.

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (Számv.tv) 35. § (2) bekezdése szerint a saját tőke a - jegyzett, de még be nem fizetett tőkével csökkentett - jegyzett tőkéből, a tőketartalékból, az eredménytartalékból, a lekötött tartalékból, az értékelési tartalékból és a tárgyév adózott eredményéből tevődik össze, a saját tőke összegének megállapítása tehát a számviteli törvényben meghatározott számítási mód eredménye.

A Számv.tv. 153. § (1) bekezdése szerint a kettős könyvvitelt vezető, cégjegyzékbe bejegyzett vállalkozó köteles a jóváhagyásra jogosult testület által elfogadott éves beszámolót, egyszerűsített éves beszámolót, kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentéssel együtt, valamint az adózott eredmény felhasználására vonatkozó határozatot az adott üzleti év mérlegfordulónapját követő ötödik hónap utolsó napjáig letétbe helyezni ugyanolyan formában és tartalommal (szövegezésben), mint amelynek alapján a könyvvizsgáló az éves beszámolót vagy az egyszerűsített éves beszámolót felülvizsgálta. A 154. § (1) bekezdés alapján minden kettős könyvvitelt vezető vállalkozó (ideértve a külföldi székhelyű vállalkozás magyarországi fióktelepét is) köteles az éves beszámolót, illetve az egyszerűsített éves beszámolót, kötelező könyvvizsgálat esetén a könyvvizsgálói záradékot vagy a záradék megadásának elutasítását is tartalmazó független könyvvizsgálói jelentéssel együtt közzétenni. A 155. § (1) bekezdés alapján a könyvvizsgálat célja annak megállapítása, hogy a vállalkozó által az üzleti évről készített éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, továbbá az összevont (konszolidált) éves beszámoló e törvény előírásai szerint

készült, és ennek megfelelően megbízható és valós képet ad a vállalkozó (a konszolidálásba bevont vállalkozások együttes) vagyoni és pénzügyi helyzetéről, a működés eredményéről. A könyvvizsgálat során ellenőrizni kell az éves beszámoló, az összevont (konszolidált) éves beszámoló és a kapcsolódó üzleti jelentés adatainak összhangját, kapcsolatát is. A 156. § (1) bekezdése értelmében a vállalkozótól független könyvvizsgáló feladata az éves beszámoló, az egyszerűsített éves beszámoló valóságának és szabályszerűségének (a mérleg, az eredménykimutatás, a kiegészítő melléklet) felülvizsgálata, e törvény és a létesítő okirat előírásai betartásának ellenőrzése, és ennek alapján az éves beszámolóról, az egyszerűsített éves beszámolóról a könyvvizsgáló állásfoglalását tükröző vélemény kialakítása, a független könyvvizsgálói jelentés elkészítése. A IV. rendű alperes az éves beszámolót letétbe helyezte, közzétételi kötelezettségének eleget tett, a beszámolót könyvvizsgáló ellenőrizte, (.../1/F/6. szám) a perben arra nem merült fel adat, hogy az éves beszámolóhoz a könyvvizsgáló korlátozott záradékot fűzött vagy a záradék megadását elutasította, ezért a társaság saját tőkéjeként a mérlegben kimutatott saját tőke összeget lehet csak figyelembe venni.

A perbeli társaságoknál az árverés időpontjára közbenső mérleg nem készült (Számv.tv. 21.§), ezért a saját tőke meghatározásánál az árverést megelőző évi éves beszámolóban rögzített adatokat lehetett csak figyelembe venni a számviteli törvény 21.§ (7) bekezdésének megfelelően, mely szerint a legutolsó beszámolót, vagy ha ilyen készült, a (6) bekezdés szerinti közbenső mérleget - eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában - a mérleg fordulónapját követő hat hónapig lehet figyelembe venni a saját tőke alátámasztására. A Gt. és az új Ptk. az árveréskori saját tőke megtérítését írja elő, az I. rendű alperes esetén az árverés 2013. május 13. napján volt, így a 2012. évi beszámoló volt az irányadó, a IV. rendű alperes esetén az árverés 2016. február 4-én volt, ezért a IV. rendű alperes esetében a 2015. évi beszámoló alapján kellett a felperest ért kár összegét kiszámítani.

Az I. rendű alperes saját tőkéje az árverést megelőzően 2012. december hó 31. napján 34.717.000,- forint volt, ezért a felperest ért kár a 25 % mértékű üzletrészre eső rész (8.679.250,- forint) és az árverési vételár (170.000,- forint) különbözete, 8.509.250,- forint.

A IV. rendű alperes saját tőkéje 2015. december hó 30. napján 378.499.000,- forint volt, melyből a felperes 10,84 % mértékű üzletrészének megfelelő összeg 41.029.290,- forint, így a 10.840.000,- forint vételárra tekintettel a kár 30.189.290,- forint. Fentiekre tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta és kötelezte az I. és III. rendű alpereseket, hogy fizessenek meg a felperesnek - a régi Ptk. 344.§-a alapján egyetemlegesen - 8.509.250,- forintot, és ennek 2013. május hó 27. napjától a régi Ptk. 360.§ (1) és (2) bekezdése folytán alkalmazandó Ptk. 301. § szerinti késedelmi kamatát, kötelezte a IV. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 30.189.290,- forintot, és ennek 2016. február hó 4. napjától az új Ptk. 6:48.§ és 6:532.§-a szerinti késedelmi kamatát.

A II. rendű alperessel szemben az első fokú bíróság helyesen utasította el a keresetet, a kereset elutasítás helyes jogi indoka pedig az, hogy a II. rendű alperes az I. rendű alperesi árverési értékesítés során az I. rendű alperes képviselőjeként járt el, jogi személy elkülönült felelőssége alapján az ügyvezető eljárását a jogi személynek kell „betudni”, az általa e jogkörben harmadik személynek okozott kárért a társaság felel. Az I. rendű alperes felelősségét a Gt. 30. § (1) bekezdése kifejezetten kimondja, úgy rendelkezik, hogy a társaság felelős azért a kárért, amelyet vezető tisztségviselője e jogkörében eljárva harmadik személynek okozott, a II. rendű alperessel szembeni keresetet ezért kellett elutasítani.

Alapítvány hivatkozott a felperes arra, hogy az elsőfokú bíróság az eljárási szabályok megsértésével járt el. Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése szerint a bizonyítandó tényekről, a bizonyítási teherről és a bizonyíthatatlanság következményeiről a 10. és 20. számú jegyzőkönyvben foglaltak szerint a felperest és az alpereseket tájékoztatta. A jogvita elbírálása szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az alperesek olyan mérleget csatoltak, amelyet a potenciális árverési vevők még nem ismerhettek meg, figyelemmel arra, hogy a IV. rendű alperesi üzletrészre vonatkozó hirdetmény az előző évi mérleg adatok szerinti saját tőke adatait tartalmazta.

Nem sértette meg az elsőfokú bíróság a Pp. 138., 143. és 141. § rendelkezéseit sem. A .../6. számú jegyzőkönyv szerint az első fokon eljáró bíróságnak az ügy iratait - így a keresetlevelet és a keresetmódosítást - a tárgyaláson ismertetnie, a keresetmódosítást, az alperesi ellenkérelmet a feleknek átadnia. A .../10. számú és 20. sorszám alatti jegyzőkönyvet szerint az iratismertetés szintén megtörtént. A Pp. 141. § (1) bekezdése szerint a bíróság a jelenlévő felek meghallgatása alapján megállapítja azokat az adatokat is, amelyek a végrehajtási eljárásban az érdekelt azonosságának megállapításához szükségesek. Az idézett rendelkezésre figyelemmel a feleknek a kereset alapjául szolgáló tényállásra vonatkozó meghallgatása a bíróság mérlegelésétől függ, erre vonatkozó kötelezettséget a Pp. 141. § (1) bekezdése nem tartalmaz. Az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének eleget tett, és a Pp. 213. § (1) bekezdése szerint hozta meg döntését. Utal a másodfokú bíróság arra, hogy a felperes 2015. december hó 16. napján szám alatt nyújtott be keresetlevelet, melyet a bíróság idézés kibocsátása nélkül elutasított, a végzés jogerőre emelkedett, ezt jelen eljárásban a felperes már nem sérelmezheti. Ugyancsak alaptalanul kifogásolta a felperes az illeték lerovási kötelezettséget, figyelemmel arra, hogy költségkedvezményben nem részesült, kérelmét a bíróság jogerősen elutasította. Nem történt jogszabálysértés a tárgyalás kitűzése során sem. A számú ügyben 2015. december hó 16. napján érkezett keresetlevelével alapján az elsőfokú bíróság a Pp. 125. § szerint 30 napon belül, 2016. január hó 7. napján intézkedett a kitűzés iránt, és a tárgyalást a Pp. 125. § (3) bekezdése szerint négy hónapon belüli időpontra, 2016. február hó 17. napjára tűzte ki. A szám alatt 2016. január hó 18. napján érkezett keresetlevelével alapján 30 napon, 2016. február hó 1. napján, 2016. március hó 2. napjára kitűzte a tárgyalást. Utal végül a másodfokú bíróság arra, hogy a 2016. március hó 23-án kelt tárgyalási jegyzőkönyv a jegyzőkönyv megküldésére vonatkozó kérelmet nem tartalmaz.

Az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatása folytán a felperes az I. és III. rendű alperessel szemben teljes egészében pernyertes lett, ezért a másodfokú bíróság mellőzte a felperes elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezését az I. és III. rendű alperes irányában. A felperes az I. és III. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetre 510.500,- forint illetéket rótt le, az ügyvédi munkadíj a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja alapján az elsőfokú eljárásban 540.340,- forint, a másodfokú eljárásban 270.170,- forint, és a fellebbezési pertárgyértékre arányosan 250.000,- forint fellebbezési eljárási illeték, melynek megfizetésére a Pp. 78. § (1) bekezdése szerint az I. és III. rendű alperesek egyetemlegesen kötelesek a felperes javára.

A felperes keresete és fellebbezése a II. rendű alperessel szemben alaptalan volt, ezért a másodfokú bíróság ítélete a II. rendű alperest megillető elsőfokú perköltség összegét nem érinti, köteles azonban a felperes a II. rendű alperes másodfokú perköltségének megfizetésére. Utal e körben a másodfokú bíróság arra, hogy az elsőfokú bíróság a perköltség összegét helyesen állapította meg. Az I-II-III. rendű alperesekkel szembeni kereset alapján a pertárgyérték 8.509.250,- forint volt. A II. rendű alperes képviselője két ellenkérelmet terjesztett elő, valamint részt vett a 2016. február hó 17. és 2016. március hó 23. napján megtartott tárgyalásokon. Az előkészítő iratokra és a tárgyaláson történt megjelenésre figyelemmel indokolatlan a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja szerinti 540.340,- forint összegű ügyvédi munkadíj csökkentése.

A IV. rendű alperessel szemben a felperes 35 % mértékben lett pernyertes. A IV. rendű alperessel szembeni keresete a felperes 1.500.000,- forint illetéket rótt le, a felperes, valamint a IV. rendű alperes ügyvédi munkadíja a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja alapján 3.521.000,- forint lenne. A IV. rendű alperes jogi képviselője két ellenkérelmet terjesztett elő, két tárgyaláson vett részt, a perben nagy terjedelmű bizonyítás lefolytatására nem került sor, a bíróságnak jogvitát kellett elbírálnia, így a kifejtett tevékenységgel az elsőfokú bíróság által megállapított mérsékelt összegű, 2.540.000,- forint összegű munkadíj arányban áll. A felperesnek így járna az ügyvédi munka díj és az illeték összesen 4.040.000,- forint összegben, a IV. rendű alperesnek 2.540.000,- forint elsőfokú perköltség pernyertesség esetén. A másodfokú bíróság a Pp. 81. §-a alapján ezért a felperest terhelő perköltség összegét a pernyertesség, pervesztesség arányára, és az előlegezett költségekre figyelemmel 237.000,- forintra leszállította. A másodfokú eljárásban az ügyvédi munkadíj 1.270.000,-, a felperes által előlegezett részilleték 2.250.000,- forint, ezért a IV. rendű alperes köteles a Pp. 81. §-a szerint a felperes javára részperköltség megfizetésére.

P é c s, 2016. október 19.

Dr. Kovács Ildikó s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyöngyösiné dr. Antók Éva s.k. előadó bíró, Dr. Lakatosné dr. Gerzson Nóra s.k. bíró